

Спортчу агитбригада ээп келген

ВЛКСМ Тыва облукунун организацыйасын ССРЭ-ниң Дээди Советинге сонгулдаарга адыржыткан агитбригадам февралдын 24-те Кызыл хоорайдын лыжалык үнгөш, бодунуң маршурун чедишкенин эртекеш келген. Бригаданын составы 6 кижи, удуруткучу эш Тартый-оол.

Аныктарың спортчу агитбригадам барган черлеринге лекцияларын, беседаларын, солун номчулгаларын организацыйашаан, көдөө клубтарыны, культура албан черлериниң ажилдарына база дуулаажан чораша. Бригада баштайгы кезежин Баан-Болда «Х Улуг хураа» колхозтун төвүнге эртерген. Анык чычылган хой чоңга эш Чабаманың номчанын шакып-чүдүлгенин хоралынын дугайында лекция динчачыларын кичэонтейин улагаттырган.

Ийн-Талла Жанов аттыг колхозтун төвүнге эш Балакчининң номчанын «Делегей байталынын дугайында», ол колхозтун сүт-барсаан фермазынын коллективинге эш Анай-оолдун — «Депутат чоңунуң трасказалыг», Хайраканды «Улуг-Хая» колхозка эш Донгактын — «ССРЭ-ниң удустарынын набыралы» деп лекцияларын чоң улуг сонугурааларын.

В. БАИР.

ССРЭ-ниң Эртемнер Академиязынын экспедициязы «Михаил Ломоносов» судно-биле БГЧ-ниң программазын ёзуугаар Атлантикада ажилдап эгелей берген

Марттың 4-тү—ССРЭ-ниң Эртемнер Академиязынын далай гидрофизиктиг институтунун «Михаил Ломоносов» суднурут атлантика экспедициязынын ажилынын трасказалыг хуңу: Терезин чуртунуң аристерден Парней чартык ортудукке келжиштин ол хунде доозулган. Суднурут соонга чалган шуурганнап турар Балтика, соок, бургег Согну далай, туманын Ош артыккан калган.

Далайга ажиндирип чоруур кижилерге стретичи болган аймактыг район болур Бисвай мугулдур биске чакыч чырык хунит, кошкээ хаттыг, улуг эвес чалгылардыг учурашкан. Эртем ажилдакчылары болган суднурут ажилчы келжишкенин үзүн хой саныг приборларын, дерилгелерин экспедиция байдалдарына кынап шеңеринге ажиллаан. Чамык хайгаараларын, чамыктыг мурунда аэрология, метеорология талазы-биле шинчилелерин болган чалгыларын шинчилерин орунга чоруу огура-ла эгелеон турган. Бисвай мугулдурга шаг-үениң куртазынын ажиллаан, эртемленер шинчилел ажилын беш станцияларга күрөскенер. Судно кырында 16 лабораториялар эртемниң 67 ажилдакчылары, ол иштинде Варнемюнд порты «Михаил Ломоносов» суднурут портуңче чедип келген ГДР-ниң 6 эртемленер ажилдап чоруулар.

Март 4-те эртен даң бажында шиччочилер Парней чартык ортудуктун сонугбарын ужуңга—Бүгү делегейниң геофизиктиг чымының (БГЧ-ниң) план ёзуугаар бирга төлөвлөдүң шинчилелди эгелеор чери болур фиништерр шенекке чед бергенер. Анык караа черлер-ле эртертерге бүрүн комплекс хайгааралардыг баштайгы станцияны кылдып чурткан. Кижилерин сорук чүгүдү көдүрдүгэн турган—экспедициянын коллективин Атлантика океанын бо үеге чедип көстүп көрбөс дөлөм кемчээдин-биле шинчилелериниң иштин алында ажилдарын чугула чаданы эгелеп турар. Эртемленериниң бүгү делегей көдөрүндө ажилдап турганнап ан көр-

дыг динчаан. Шак мыдыг лекцияларын болган солун беседаларын Ленин аттыг колхозтун төвүнге база оон Адды-Шынаада бригаданын хой кизи кижилегил эртерген.

Областың төвүнде чурткан, Улуг-Хем районга чораша, ол спортчу агитбригадага комсомол райкомунун организацыйасын бөлүк аныктар база каттышкан. Олар ам чүтле лекция, беседа эвес, көзөңниң ажил-ишчилеринге солун концерттерин база организацыйа сонугурааткан.

«Чогураа» колхозтун көрүштүг шиметинг дөлөм клубунага марттын баштайгы суббота кезежинде дык хой кизи чычылган. «Депутат чоңунуң айбиччым» деп лекциянын соонда бригаданың тургусканын концерт көрүкчүлериниң улуг сонугураалын илереткен.

Аныктарың спортчу агитбригадам кызыл-ла баар болду, оларын районнуң ажилчы чоңары инакшыдыг сонугураал-биле уткуп ал турган. Март 2-де, воскресеньеде «Күн-ажыдын хостуу» колхозка база солун кезеж болган. Бригада «Партияның XIX съездин» колхозтун тавараш, «УТБА-нын 25 чылы» сонхоотан Кызыл хоорайда ээп келген.

ге, март 5-те БГЧ-ниң программазы ёзуугаар алгы-ады чурттарын 20, оң иштинде 3 совет суднолар Атлантика океанга шичилелдерин чорудар. Баштайгы станциянын ажилы берге болган дүрген чорудары негеттинип турар, ийн шак эртерте-ле машинаны ажилдады, иянчанга «Михаил Ломоносов» бодунуң соонга үрүе дүргүдүндө бидинмей турган черин хенар бараанын арттырышаан, сонгу-барынын күчө улаң чоруу турар.

20 мылды (миль—1853 метр) эртекеш судно далай агымы-биле чылын чоруур кылдыр доктаай бээр. Эртем ажилдакчылары — гидрологтар, далайын физиктери, далай геологтары, гидробиологтар болган өскелер-даа судно кырыңче үнгөш, дараазындагы станциянын ажилы эгелеп чорудар. Ошон жокум эвес, хат динчын 8—9 балдар чедип турар. Кара-бак өтүң сүт кырын шуптузу-на дүрген агып чылар ак бирланаштар «Имба Алган, чалгылар корабдиниң корнузунга даш динмитиг дирелен кез хан тургулаар. Шуурган ажилга таарымча чок бергелерин таварыштырып, суднурут чалгылашкынын болган күштүг дүрген чымышкынын бодуругулаар. Иначазок ажил чогууңга чоруп турар. Экспедициянын начальниги физика-математика эртемнериниң доктору А. А. Иванов БГЧ-ни эртертериниң талазы-биле Совет комитетинг даргазы академик И. П. Бардинге—БГЧ-ниң планын ёзуугаар ажилдарын эгелеңиниң дугайында рапорттун радиограмманын чоруткан. Радиограмманың түнелинде чугулааны болза: «Өске-даа совет болган даштын суднолар-биле калы бир утла Атлантикага ажилдарын март 5-те эгелеп деп онаалга күрөстүнгөн».

Элечегилг станция доозулган. «Михаил Ломоносов» сонгу-барынын чүккө шуурганнап турар океанын дөлөмиче улам-ла ырап бар чыдар.

Е. СУЗЮМОВ,

СЭТА-нын тускай корреспонденти.

«Михаил Ломоносовтун» порту, март 5-те.

Румын Улус Республиканың улус Советтеринге сонгулдааларын түңнелдери

БУХАРЕСТ. (СЭТА). Румын Улус Республиканың бо чылдын март 2-де болуп эртен улус Советтеринге сонгулдааларын түңнелдерин дугайында динчадыгынын солуннар март 5-те парлап үлдүргөн. Динчадыгта дуулаажанымдан алдырга область Советтеринге бадлаашкынарга 10 миллион 828 муң 959 кижи, азы бүгү сонгучуларын 99,62 хуузу киришкен. Улус демократия фронтунуң кандидаттары даш 10 миллион 766 муң 912 кижи, азы 99,43 хуу бадлаан.

Район Советтериниң сонгулдааларына 9 миллион 215 муң 503 кижи, азы бүгү сонгучуларын 99,62 хуузу киришкен. Улус демократия фронтунуң кандидаттары даш 9 миллион 146 муң 235 кижи, азы 99,25 хуу бадлаан.

Областы болган район чыгарымдыг хоорайларын улус Советтериниң сонгулдааларына бадлаашкына киришкенериниң саны 2 миллион 692 муң 350 кижи, азы сонгучуларын 99,58 хуузу болган. Улус демократия фронтунуң кандидаттары даш 2 миллион 676 муң 315 бадлаашкынар бердинген, азы 99,40 хуузу болган.

Көзөңниң улус Советтериниң сонгулдааларына 8 миллион 190 муң 908 кижи, азы сонгучуларын 99,63 хуузу киришкен, улус демократия фронтунуң кандидаттары даш 8 миллион 101 муң 498 кижи, азы 98,91 хуу бадлаан.

Бүгү улус Советтеринге 137790 депутаттар сонгуттурган. Бүгү сонгуттурган депутаттар—улус демократия фронтунуң кандидаттары. Депутаттарын 47,87 хуузу—Румын ажилчы партиянын лежишкени болган кезигүнге кандидаттары, 52,13 хуузу—партия кезигүңү эвес ажилчы чоңар. Сонгуттурган депутаттарын аразында—53 муң хероженер, румынар—87 хуу, биче националдарын төлөөкчилери—13 хуу болган.

Бадлаашкынарнын түңнелдери партияны болган улустун бузулбас чыгыс аягынын дугайын херечилеп турар деп «Румына либер» солун мурунку чүдүңге бижөө. Сонгучулар партияны болган чыктык боттарынын бүрүн лежишкени турарын илерейлештиреш, улус демократия фронтунуң кандидаттары даш барык чыгыс эл-сеткилдиг бадлаашкынарнын бергенер.

Чөөн чук биле Барыин чүктүн аразына чугаалажышкынар дээш

БОНН. (СЭТА). ГСДП-ниң парламга бөдлөтөн «Социал-демократическ прессединист» март 4-те чүд парлап үлдүргөн, ында болза, күрүнелерин удуруткучуларын чөвүлө хуралын белик дөлөмге белетээр дугайында Совет чазактын саналын тайлабырлар турар.

«Бир эвес Барыин чүк баштыкчыларын ужуражышкынына эргежок чугула үнделин белекелди процедуралыг айтырыларже дүлүп киириштер ийини белик дөлөмдиг чөвүлө хурал сөзүлдүр динчылган тулум-на барыин талакы делегейге ол чорук улам эки болур дээр дугайы меге бодалды удурутка болду-р болза багай сумени оң эдерген ол болур ийик» деп чүдө чугаалап турар.

Белик дөлөмдиг чөвүлө хурал дугайында айтырыгта федеративтис республика шактык ужураштырыкчы болуп барыин талаже кирбес ужурут деп «Социал-демократическ прессединист» айткан.

Бир эвес калан Барыин чүк биле Чөөн чүктүн аразына оң чугула кезеж Рашактиниң планы база болуп (Төн Европага атом чок зона тургузарынн польша планы—ред.) чепсек дүжүрениң болган дүжүүрүлг чорукту чымышкынын аргамы-биле чогууңгалыг харылаааларын минимум чедип алдынтан турар болза Германиянын чарымышкын чүтле ынчаарда ам чалайттынган туру болду. Ол бөдүн ийиниң чүдүлү өөртүн күрөсө кижи болза мелегей чорукту үлгедип азы өштүг сеткилд болуп чоруур кижи ол болур деп Бөдлөтөн онаалып демдегелен.

Антифашисттик комитеттерни Парижте өөредилге черлеринде тургузуп турары

ПАРИЖ. (СЭТА). Дешпигелиг организацыйаларга удурут фашист илеттериниң сөлдү үелө Париже үлгеткен өштүк чөпгөлдеринге харын кылдыр антифашисттик комитеттерни Парижте хой-хой өөредилге черлеринде тургускан. Комитеттерин составында студенттер—социалистер, радикалдар, коммунистер, католиктер, партия кезигүңү эвестер кирип турар.

„Васса Железнова“

ТЕАТР

Тыва көрүкчүлөр театр артистериниң тыва бөлүгүн кайгычкы эки тургусканы совет чогаалчылар М. Кильчиаловтун «Хайырланган эсен», Н. Погодинниң «Болуң кижи», «Кремльдин курантылары» деп шилеринде аныкка өске-даа чогаалчыларын шилерин көргөнер. Олар үстүнде адынттынган эки шилерге чачытын калган болган сценага чак үнгөн шилерге оларын негелдес, сонугурамы улуг. Иянчанга артистерини харысалгамы база улгадын турар деп чүвени бестин артистер утшайн турарлар.

Чачыс кыска көжеге көрүкчүгө көзүлгөш, ындыг өвүр-хевирни тургузган берге-даа болза, артист Хүргүлектин ролду улуг чедишкенин ойнаамы өрүчүг. Оң шиччөшкени, үңү болган чугаазы бодунуң херөңге кызыгаар чокка бүзүрөөн революционерини ола хевээр көргүлү турар. Ол Васса Железновадан огун ан шыдаан-даа болза, оон каш катан артык күштүг, сеткил артыг, чортогар болган дилим.

Иначазла-даа, артист Хүргүлектин ур ролду ойнаарда өвүр-хевирни эки чедир ажилдап албааны чамык четистерин

Ийги көжеге, Васса Железнова (арт. Севильба), Рашель (арт. Хүргүлек).

Тыва артистерини сценага чак үндүрүп эгеледи А. Горькийин «Васса Железнова» деп шилени көрүкчүлөр улуг сонугураал-биле хулаң алган. Чамыктыкна мурунда артистерниң Совет классик Горькийин хөйге бидингир шилени чедишкенин тургусканын демдегелер алаар. Артистер боттарынын тус-тууңда онаакан ролдарын ханымы-биле өөрин ап, өвүр-хевирни эки тургусканар.

Железновтариниң огул Федоруңуң кадын Рашельди даштын чурттан эки келгени Васса Железновага бергелер таваржып келген. Эт-херекелерин, ашкар-дериниң ээни кылып алдыр деп бол турган Колян төрөөн авазы алдыр даш келген ол. Рашель-биле Васса Железнова Колян азыр, албас дилип, бары-ла хузеиди хунаажып келгенер. Рашель Железнованы удаас болур революцияга шутт чылач шанытыр сен дөринге чедир сөглөөн.

Амыдыралың сөлдүг хонун чурттап эртип турар даамы дөңдөңдөңиң келген орус буржуазиянын ашкандан өске чүң-даа тооп көрбөс, калдыг-даа сонугураал чок чалгааранчыл амыдыралын шиле шүгүмчүлөп турар. Олар чезе-даа хөй ашкылым, эт-септиг-даа бол, оларын уруулары, ажилчы агынын, революциянын талазынче шилчип, буржуазиянын өдүр хуну чокушулан келген. Шак мындыг байдалдыг орустун буржуаз агымын Тываның сценазыга тургузары берге болган улуг ажил, мергежил негеттинер.

Рашель—шилде кол ролдарын бирөө. Рашель дөргө хоочун революционер. Чурттуң жандарынын даш, Швецияга үш чыл дүргүдүндө чурттаан, партиянын даштамы-биле Россияга үр хулаңа ажилдап, чурттаары-биле келген. Огун алган даштынче уламынче чорудуптар даш Железновтарынга кире дүшкөн. Оң бодунуң огун өстүрүп алар аргам чок: «оон-даа чугула чүдүлөр бөр». Ол дөргө партиянын ажилын бодунуң амы-хуу чурттаалгамын өртү көргөн ёзулг революционер-дир.

Область школаларынын кышкы спартакиадазы

БАШТАЙГЫ ХУНДЕ

Область школаларынын 1958 чылдыг кышкы 12-ги спартакиадазы март 6-ла Кызыл хоорайда ажилттыган. Спартакиадага Бин-Хем, Барыин-Хемчик, Кара-Хем, Тенды, Улуг-Хем, Тес-Хем, Эрзин, Чаа-Хал, Сүт-Хал, Чөөн-Хемчик районларын болган Кызыл хоорайнын школаларынын командалары киржин турар.

Спартакиадамын бирги хунуде урууларын 3х3 километрге, солдарын 4х5 километрге эстафета чарыштары болган. Урууларын бо дистанцияны Танды районуну командалыг 53 минут 08 секундда эртлип, бирги черин алган. Ийги черин Чөөн-Хемчиктин командалары алган.

Ола-ла хун Совет Тыванын 5 чыл оо аттыг стадионунуң катогунга урууларын 500 метрге чарымын Кызыл школачыларын төлөөкчилери Локтева биле Чешукина олар бирги болган ийги черлерин тус-тууңда алганар. Локтеванын шакы—1 минута 7,03 секундда болган. Ийги черин Маркелова (Чөөн-Хемчик) алган. 1500 метрге урууларын чарымын үстүңде бо үш уруулар база-ла ол черлерин тус-тууңда алганар. Локтева ол дистанцияны 3 минута 42,02 секундда эрткин.

Иянчанга спартакиадамын баштайгы хунуде ийги алган хөй санарынын (очколарынын) талазы-биле тус-тус черлерин алган районнар болза: урууларны дошка чарымын 2 дистанцияларында талазы-биле ийги бирги черин Кызылды, ийги черин Тандыны, үшкү черин—Чөөн-Хемчиктин командалары алганар. Оолдарын дошка чарымын 2 дистанцияларынын талазы-биле бирги черин база Кызылды, ийги черин—Чөөн-Хемчиктин, үшкү черин—Эрзинин командалары алганар.

Ол хун хоккей талазы-биле солун ужуражышкынар болган. Бо маргалдааларга Тандынын командалыг Бин-Хемчин командалыг 6:0 санга, Чөөн-Хемчиктин командалыг Кызылды командалыг 6:1 санга улуп, Тандынын болган Чөөн-Хемчиктин школачыларын командалары хоккей талазы-биле боттарынын белик мергежилдин көргүскенер. Каз-хемчилер биле сүт-хөвүлдерин ойнакшыканар. 3:3 саныг болуп, хаймакшыканар. Ийичаарга Чаа-Хал биле Улуг-Хемчин оюну судуларын буруузу-биле катан ойнаар болган.

Спартакиада март 7-де база үргүлчүлөн.

Чуртка: урууларын 3х3 километрге эстафета чарымын тилекчилери Танды районуну кыстары (солгай талазында ол талазынче) Ирина Кривошорова, Нина Богатырева болган Майя Плехова.

Сөзү болган фотобу О. САМБИЯ-ООЛДУУ.

Редактор Н. С. ШОДУУ.

РЕДАКЦИЈНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл, Шетинкин кудумчуу, бажык № 3. ТЕЛЕФОННАРЫ: редакторнун 3—62, редакторнун оралакчынын, иштики агыл калдыктеринин 3—68, чагаа калдыктеринин 3—65, култура болган амыдыралыг калдыктын база бухгалтерияныкы 4—98, партийжи амыдыраа, пропаганда, улутчур болган транспорт, көдөө ажил-информация калдыктын 3—88, харысалгамы секретарынын.

ТС—00043.

Булачурга өргөзүлгөң типографиям.